

Maixabel

Maixabel – spanyol, 2021. Rendezte: Iciar Bollaín. Forgatókönyv: Iciar Bollaín és Isa Campo. Kép: Javier Agirre. Zene: Alberto Iglesias. Szereplők: Blanca Portillo (Maixabel), Luis Tosar (Ibon), María Cerezueta (María), Bruno Sevilla (Luichi), Urko Olazabal (Carrasco). Gyártó: Kowalski Films / ETB. Forgalmazó: HBO Max. Szinkronizált. 115 perc.

Iciar Bollaín (*Rosa esküvője*) új filmje, a *Maixabel* a spanyol aktivista és politikus, Maixabel Lasa igaz történetét dolgozza fel, akinek férjét, a pacifista Juan Mari Jaureguít 2000-ben meggyilkolta a szélsőséges baszk terrorszervezet, az ETA. A címszereplő azonban a bosszú helyett a megbékéléssel küzd a terrorizmus ellen: több bebörtönzött ETA-taggal is találkozik, akiknek köze volt szerelme meggyilkolásához.

Bollaín filmje képi stílusát tekintve ugyan túlságosan is konvencionális, már-már tévéfilmes hatású, ám igen erős politikai és lélektani dráma izgalmas karakterekkel és megindító színészi alakításokkal. A higgadt címszereplőt eljátszó Blanca Portillo és a dühösebb, eleinte a bosszú felé hajló lányát, Mariát

megformáló, a rangos spanyol Goya-díjjal jutalmazott feltörekvő tehetség, María Cerezueta is remekül játszanak, de valójában Luis Tosar reintegrációs börtönben megigazult, kiábrándult baszk terroristája, Ibon áll a cselekmény centrumában. Tosar remek választás volt a szerepre, mert meg sem kell szólalnia, végig mosolytalan arcán, arcizmainak megfeszüléséből tükröződik meghasonlottsága és gyerekkorából eredő életfájdalma, ami miatt az ETA-hoz sodródott. Rajta és egyik, Maixabellel először találkozó bűntársán, Luison keresztül Bollaín a felszabadító erejű bűnbánat és szembesítés mellett behozza a cselekménybe egy egész szélsőséges eszme bukásának történetét. Sőt, az ideológia kiindulási alapját is megkérdőjelezi az által, hogy rámutat: a címszereplő férjének úgy kellett meghalnia, hogy éppen a baszkok ügyét, a békét akarta elősegíteni, ami viszont az ETA-nak nem állt érdekében. A *Maixabel* fontos üzenete, hogy a mindenkorai terroristák önmagukat is rombolják erőszakos akcióikkal, hiszen elvileg egy jobb világért harcolnak, ám bujkálva és gyűlöletben létezve pokollá teszik másoké mellett a maguk életét is.

BENKE ATTILA

Fordulópont

La svolta – olasz, 2021. Rendezte: Riccardo Antonaroli. Írta: Roberto Cimpanelli és Gabriele Scarfone. Kép: Emanuele Zarlenga. zene: Michele Braga. Szereplők: Andrea Lattanzi (Jack), Brando Pacitto (Ludovico). Gyártó: Rodeo Drive / Life Cinema / Rai Cinema. Forgalmazó: Netflix. *Feliratos*. 90 perc.

A Netflix radar alatti szekciójának egyik olasz versenyzője frappáns alaphelyzetével hívja fel magára a figyelmet, ilyesformán vonzó streaming-program lehet. Adva van Ludovico, egy visszahúzódozó, pánikrohammal és egyéb pszichés zavarokkal küzdő fiatalember, meg egy másik, Jack, aki épp most ra-

bolt ki egy félelmetes uzsorást. Akciója nem épp úgy alakult, ahogy tervezte, így csakhamar Ludovico művészlakásában köt ki, hogy ott bujkáljon, míg az alvilág őrei felhagynak keresésével. Ám a szedett-vedett túsdrámában csakhamar – és mindkét szereplő számára váratlanul – helyet kap a kölcsönös szimpátia, így a furcsa duó kénytelen-kelletlen összecsiszolódik.

Riccardo Antonaroli kiválóan fényképezett elsőfilmje valahol a *Gomorra* tévésorozat tanmesés nyersessége és a *Teljesen idegenek* falvédős (a közösségi hálók hírfolyamába való) bölcselkedése közé lőtte be műve stílusát, és szerencséjére nagyszerű színészei hitelesítik is a kissé didaktikus hangnemet, a meglehetősen kiszámítható forgatókönyvet. A két srác nem csak a történet diktálása szerint válik rövid idő alatt kvázi testvérpárrá, de nagy eséllyel a néző is hitelesnek érzi kapcsolatuk alakulását. Mindketten adnak a másiknak valami nagyon fontosat. Valamivel kliséesebbek náluk a maffiózók, akiket Antonaroli érdemben nem kíván árnyalni, megelégszik azzal, hogy pont úgy néznek ki és viselkednek, mint ahogy az életből kölcsönvett főnökök, bérgyilkosok és katonák szoktak. Az arcukra van írva, hogy menthetetlenek. És ha rajtuk múlik, Ludovico és Jack megfizet barátságukért.

KOVÁCS GELLÉRT

Umma – Anyám szelleme

Umma – amerikai, 2022. Rendezte és írta: Iris K. Shim. Kép: Matt Flannery. Zene: Roque Banos. Szereplők: Sandra Oh (Amanda), Fivel Stewart (Chrissy), Dermot Mulroney (Danny), Odeya Rush (River). Gyártó: Stage 6 Films / Starlight Media. Forgalmazó: TVGo. Feliratos. 83 perc.

Iris K. Shim *Umma* (az „édesanya” szó koreai megfelelője) című első nagyjátékfilmjében a természetfeletti horror műfajához nyúl, hogy a generációkon átívelő traumák feldolgozásáról beszéljen. A film története egyszerű: adott egy traumatizált első generációs amerikai-koreai anya, aki a világ zajától távol neveli tini korú lányát. A lánynak semmi kapcsolata sincs koreai gyökereivel, de az amerikai társadalomból is kilóg, barátok nélkül él, egyedül anyjával ápol közeli kapcsolatot. A látszólagos nyugalom akkor borul fel, amikor egy régen látott koreai nagybácsi egészen a házukig hozza a nő elhunyt anyjának maradványait egy bőröndben. A Sandra Oh által megformált Amandát kísérteni kezdi bántalmazó anyja szelleme, és bár mindent megtesz azért, hogy eltitkolja sötét múltját a lány elöl, az öröklött lelki sebek anyáról leányra szállnak. A horror műfaja kiváló választás az ilyen súlyos tematika feldolgozásához, az elfojtott emlékek, a megszállottság érzése mind összhangban állnak az Amanda által megélt trauma pszichológiai hátterével. A filmben megjelenő motívumok is ezt erősítik: a bőröndbe zárt hamvak és emléktárgyak, az elektromosságtól való félelem okozta állandó félhomály, vagy a pincébe zárt gyerek, akinek csak a hangját halljuk.

Az *Umma* értéke nem műfajtságában keresendő, hiszen ebben alulmarad társaihoz képest, nem elég eredeti sem a történetmesélés, sem a vizuális megoldások szintjén. Az anya-

lánya kapcsolat viszont kimonodottan szépen van ábrázolva, megjelenik az elengedés motívuma, az egyedülléttől való félelem, valamint az aggasztó gondolat, miszerint egy idő után mindenki pontosan azokat a hibákat követi majd el, amiket a szülei. Bár egyértelműen egy bántalmazó, érzelmileg labilis anyát látunk, a hangsúly mégis a fájdalom elengedésére és feldolgozására terelődik. Az *Umma* nem kimondottan a horror rajongóinak kedvez, ugyanakkor a maga módján eredeti társadalomrajz, amely pontosan jeleníti meg az első és második generációs bevándorló családok problémáit.

JORDI LEILA

Novícia

Noviciate – amerikai, 2017. Rendezte és írta: Maggie Betts. Kép: Kat Westergaard. Zene: Christopher Stark. Szereplők: Margaret Qualley (Cathleen), Melissa Leo (Saint-Clair), Julianne Nicholson (Nora), Dianna Agron (Mary). Gyártó: Maven Pictures. Forgalmazó: HBO Max. Szinkronizált. 123 perc.

A *Novícia* egy szerelemre vágyó fiatal lány öntudatra ébredését kíséri a hatvanas években, amikor a katolikusok életét a második vatikáni zsinat reformjai rázzák fel. A forgatókönyvet jegyző és rendezőként debütáló Maggie Betts filmjében Cathleent ateista anyja neveli,

miután a férje elhagyta őket. A visszahúzódó kislány anyagi okokból kerül a jó oktatást ígérő katolikus iskolába, majd a tanító apácák hatására úgy dönt, belép a rendbe. Elhivatottsága ott találkozik a jelölttársai és az apácák hitbéli kétségeivel, és persze a nagy kérdéssel: jól döntöttek-e, amikor letették a fogadalmat. Cathleen ellenpontja az apátnő, akinek hitbuzgalma gyakran kegyetlenséggel és Istenne hivatkozó hatalmaskodással társul. Az idős nő elutasítja a zsinat reformjait, és a külvilágtól elzárt közösségben a végsőhig próbálja visszatartani még a változások bejelentését is.

Bettsz lenyűgözhetette a szerzetesi ruhák lobogása és a megszentelt falak mögötti megpróbáltatások, mert a *Novícia* sokszor olyan, mint egy visszafogott Sorrentino-film. A feminista felnövekvés-történet eközben nem tud elszakadni a leegyszerűsítő pszichológiá-

lastól, bár érzékelhető az erőfelesztés, hogy érzékeny és hiteles maradjon. A békétlen otthonhoz képest Cathleennek vonzóak a szigorú, de biztonságos keretek, ahogy Jézusban egy olyan férj gondolata is, aki nem hagyja el. A romantikus hite mellett pedig nem lehet nem észrevenni a lány csendes lázadását a szülői minta ellen. Ám a hősnő történeténél érdekesebb lett volna a mélyen hívő apátnő elmentmondásos személyiségére és dilemmáira koncentrálni. A zsinat ugyanis úgy fokozta le az apácákat az egyházban, hogy még csak részt sem vehettek az egyeztetéseken, és a film azzal a felirattal zárul, hogy a következő években mintegy 90 ezer apáca lépett ki. Miért okoztak a reformok ekkora törést az apácáknak? Mi hit és hatalom viszonya ebben a helyzetben? Ezek az izgalmasabb kérdések, amikre Betts nem keres választ.

SÁNDOR ANNA

Utazás

I onde dager – norvég, 2021. Rendezte: Tommy Wirkola. Írta: Nick Ball, John Niven és Tommy Wirkola. Kép: Matthew Weston. Zene: Christian Wibe. Szereplők: Noomi Rapace (Lisa), Aksel Hennie (Lars), Atle Antonsen (Petter), Christian Rubeck (Dave). Gyártó: 74 Entertainment. Forgalmazó: Netflix. Feliratos. 113 perc.

A kortárs norvég tömegfilm első számú exportcikke, Tommy Wirkola a hóban csoszogó zombinácikkal váltott jegyet Hollywoodba, de két felemásra sikerült próbálkozás után ismét a hazájában forgatott. A csendes kikapcsolódást és egymás legyilkolását tervezgető házaspár hétvégi kiruccanása a rendező korábbi munkáinál földközeli koncepciót ígér. Lars kiégett, saját értékelése szerint jóval többre hivatott rendező, a színésznő Lisa évek óta nem kap szerepeket. Nem igazán a tervek szerint alakul tehát az életük, amiért a másikat okolják. A legkézenfekvőbb megoldásnak a hitestárs balesetnek álcázott likvidálása tűnik, a távoli vidéki házba azonban hivatlan vendégek érkeznek, kisiklatva a páros eredeti darabolós terveit.

A háztáji thriller és az éjfélete komédia határvidékéről induló történetből a forgatókönyvet is jegyző Wirkola nem sajnálta a meghökkentő fordulatokat, igen hamar vérbő abszurdba fordítva a hitvesi perpatvart. Az egyre vadabb meglepetések és poénok egy része működik, egy másik inkább kényszeredett fokozásnak tűnik, túlságosan messze távolodva a minimalista alapkonfliktustól. Tény azonban, önkéntelen párkapcsolati terápia még nem volt ennyire gyors és hatásos, amiben nem kis adag iróniát fedezhetünk fel. Wirkola néhol finoman önreflexív, de a lélektani mélységek helyett a fizikai összecsapásokra és vá-

logatott abúzusokra koncentrálnak. Az Aksel Hennie alakította öntelt rendezővel kimondottan gonoszul bánik, de a Noomi Rapace megformálta színésznővel sem finomodik. Az eredeti norvég cím a házastársi eskü fő ígéretére utal, aminek a súlyát végül a saját bőrünkön is érezhetjük. Míg a „jóban” kifejezetten szórakoztató Wirkola munkája, a „rosszban” már könnyen más kalandok után nézhet a távkapcsolót szorongató néző. A fő kérdés, mennyire van épp kedve az imponálóan szalonképtelen túlzásokban dagonyáznunk.

HUBER ZOLTÁN

Stamping Ground

Love and Music – holland, 1971. Rendezte: George Sluizer és Hans Jürgen Pohland. Kép: Jan de Bont, Paul van den Bos, Harry Hart. Szereplők: Jefferson Airplane, The Byrds, T-Rex, Pink Floyd, Soft Machine. Gyártó: Cine3 – Planet Film. Forgalmazó: Netflix. Feliratos. 83 perc.

A kontinentális Európa válasza Woodstockra egy holland fesztivál volt: a tengerentúli nagy hippibuli után 10 hónappal, 1970. június 26-28. közt Rotterdam keleti szélén, szélmalomok mellett, egy erdő tövében egy kacsákkal teli mesterséges tó partján százezer fiatal szórakoztató Kralingen Music Festival (avagy Holland Pop

Festival) leginkább Stamping Ground néven híresült el – ezen a címen láthatjuk az 1971-re elkészült dokumentumfilmet is most a Netflix kínálatában.

Az öreg kontinens első többnapos szabadtéri popfesztiváljaként jegyzett Stamping Groundra a woodstocki fellépők közül is többen eljutottak, mint a Jefferson Airplane, a Canned Heat, Santana vagy Country Joe (aki a filmeseknek adott interjújában pozitívként hozza fel, hogy ez a holland rendezvény nem annyira gigászi és hisztérikus, mint Woodstock volt), de rajtuk kívül egy sor további remek amerikai előadó is érkezett (New Orleans-i vuduguru Dr. John, a Byrds folk-rockerei, a Flock nevű chicagói dzsessz-rock nagyzenekar vagy az egyik legizgalmasabb produkciót nyújtó It's A Beautiful Day pszichedelikus zenekar San Franciscóból). Szép számmal képviseltették

magukat a brit együttesek is, mint a Quintessence, a Roger Chapman vezette Family, a Soft Machine még Robert Wyatttel, no meg a szupersztárság küszöbén álló Pink Floyd és T. Rex (ez utóbbi már elektromosan, de még duófelállásban). A színpad előtt békés, boldog, lelkes fiatal tömeg, meztelen fürdőzés és tánc, szabad marihuánafogyasztás, hálósákos alvás, eső ellen fóliákkal való védekezés.

Külön érdekesség, hogy a dokumentumfilm egyik rendezője George Sluizer volt, aki később a *Nyomtalanul* című 1988-as holland sikerfilmet és annak *Nyom nélkül* című 1993-as hollywoodi remake-jét jegyezte, az egyik operatőre pedig a pályakezdő Jan de Bont, aki a kilencvenes évek közepén a *Féktelenül* és *Twister* című bombasztikus akciófilmekkel lépett elő rendezővé.

DÉRI ZSOLT

